

Eukaristiens Sakramente

"Eukaristi" kommer fra græsk og betyder "taksigelse". Udtrykket har sin oprindelse i Jesu takkebøn, da han aftenen før sin død indstiftede nadveren (jf. Luk 22,17-19). "Eukaristi" er katolikkernes betegnelse for Alterets sakramente, som man i folkekirken kalder for "nadver". Som ethvert kært barn har dette sakramente mange navne. Det kaldes f.eks. også kommunion, brødets brydelse, Alterets sakramente, messeoffer.

Katolikker fejrer eukaristien for at takke Gud for alt det gode, han har givet dem gennem sin søn Jesus Kristus. De tager del i Jesu store takkebøn til Faderen, som har befriet Jesus fra døden. Med eukaristien menes hele den hellige messe, selv om det kun er den anden del af messen, der bærer dette navn.

I gudstjenesten møder mennesker Jesus Kristus. Jesus er på mange måder nærværende i den katolske gudstjeneste, først og fremmest fordi menigheden er forsamlet i hans navn. Han har selv sagt:

For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.

Matt 18,20

Menigheden erfarer Jesu nærvær i de bibelske læsninger, som de lytter til, og som præsten eller diakonen forklarer i sin prædiken. Men Jesus er også til stede i de gaver, menigheden frembærer, nemlig brødet og vinen. Disse gaver bliver forvandlet til Jesu legeme og blod.

Fra det jødiske påskemåltid til den hellige messe

Eukaristien blev indstiftet af Jesus ved hans sidste nadver aftenen før hans død på korset. De første kristne var jøder. De deltog i synagogegudstjenesten. Deres bibel var de første årtier udelukkende Det gamle Testaments skrifter. De sang Det gamle Testaments sange, salmerne, og bad de foreskrevne jødiske bønner. Dengang var kristne faktisk en jødisk gruppe. Det eneste, som adskilte dem fra andre jøder, var, at de anerkendte Jesus som Guds Søn. Jesus var opfyldelsen af de gammeltestamentlige profetier og den ventede messias.

De første kristne mødtes også i deres huse efter dagens arbejde. Når de kom sammen, gjorde de det, som Jesus havde påbudt dem ved den sidste nadver. Evangelisten Lukas beretter om denne aften:

Og han tog et brød, takkede og brød det, gav dem det og sagde: "Dette er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til ihukommelse af mig!" Ligeså tog han bægeret efter måltidet og sagde: "Dette bæger er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer."

Luk 22,19f

Jesus fejrede påskemåltidet sammen med sine disciple. Han gjorde, hvad enhver jødisk husfar gjorde ved et festmåltid. Måltidet begyndtes og afsluttedes altid med en bøn. Ved den jødiske bordbøn bliver et fladt brød brudt i stykker, delt ud og spist. Ved bønningen efter måltidet bliver kalken med vinen sendt rundt. Det samme gjorde Jesus. Han tog brødet og sagde tak, brød det og rakte det til sine disciple. Derefter tog han efter måltidet kalken, takkede og rakte den til sine disciple.

Bønningen før og efter måltidet blev snart flyttet sammen af disciplene til én udelt bøn. De fejrede først eukaristien, når de var færdige med at spise, og alle var blevet mætte. Så tog de brødet og kalken og spiste og drak sammen, sådan som Jesus havde påbudt dem. Nogle årtier senere blev måltidet og eukaristifejringen skilt fuldstændig ad. Eukaristien blev forbundet med en ordets gudstjeneste, som man kendte det fra synagogen. Ordets gudstjeneste bestod af læsninger fra Bibelen, sang og bøn. Dermed var det opstået, som vi i dag kalder for den hellige messe. Endnu i dag består den katolske messe af to dele: ordets gudstjeneste og eukaristifejringen, hvilket du kan læse mere om i kapitlet om messen.

Hvad er eukaristien egentlig?

Det særlige ved Jesu sidste nadver var ordene. Jesus gav brødet og vinen en ny betydning. Han rakte brødet til sine disciple med følgende ord: "Dette er mit legeme." Og da han sendte kalken videre til sine venner, sagde han: "Dette er mit blod".

Katolikker tror, at når Guds Søn udtaler disse ord, så bliver brødet og vinen forvandlet. Brødet og vinen har ikke kun en ny symbolsk betydning (som et mindemåltid). Tværtimod bliver brødet og vinen til en ny virkelighed. De bliver til Jesu Kristi legeme og blod.

Jesus har ved den sidste nadver indstiftet eukaristien. Disciplene blev - ligesom katolikker, der i dag fejrer eukaristien - ét med Jesus. Når man spiser brødet og drikker af kalken, får Jesus lov til at leve i én. Det er ikke selve måltidet, som disciplene spiste, som Jesus har gjort til tegn på sin forening med menneskene. Det er gaverne (dvs. brødet og vinen), som blev delt ud. De er tegnet på denne forening med Jesus. Brødet og vinen er derfor også sakramentets synlige tegn.

Den katolske præst handler på Jesu vegne, når han ved Helligåndens påkaldelse foretager konsekrationen, dvs. beder over brødet og vinen. På Jesu Kristi vegne udtaler han indstiftelsesordene over gaverne, og der sker en forvandling af disse gavers væsen. De bliver til Jesu legeme og blod. Naturligvis bevarer brødet og vinen deres ydre skikkelse med deres farve, lugt, smag og konsistens. Brødets og vinens egenskaber bevares. Når katolikker modtager kommunionen, smager de således kun brød og vin. I det ydre forvandles gaverne altså ikke. Men katolikker tror på, at de spiser Jesu legeme og drikker hans blod, fordi gavernes inderste væsen er blevet forvandlet. Katolikker stoler på det, Jesus selv har sagt. Brødet og vinen bliver til Jesus Kristus. Jesus kan på den måde virkelig være "livets brød" og "frelsens kalk" for os mennesker.

Forvandlingen af brødet og vinen er både total og uigenkaldelig. Den gælder også efter messens afslutning. Derfor kan de indviede hostier (nadvibrød) ikke bortkastes eller indvies på ny under en anden gudstjeneste. De behandles derimod med ærefrygt og kærlighed. Det indviede brød opbevares derfor efter messen i tabernaklet til både sygekommunion og tilbedelse.